

بررسی اعتبار و پایایی پرسشنامه خودپنداره و شناسایی عوامل مؤثر بر آن و دانش آموزان شهر تهران

عباس بهرام

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی - ۱۳۸۳

هدف از انجام این تحقیق بررسی اعتبار و پایایی پرسشنامه خودتوصیفی در بین دانش آموزان مقاطع تحصیلی مختلف و سپس شناسایی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر خودپنداره بوده است. آزمودنی‌های تحقیق را ۱۶۹۰ دانش آموز (۸۳۴ دختر و ۸۵۲ پسر) مقاطع ابتدایی راهنمایی و متوسطه مناطق ۲۰ گانه شهر تهران تشکیل می‌دادند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی‌گزینه‌ش شدند. جهت بررسی ثبات زمانی (پایایی) از ۱۸۰ دانش آموز طی دو زمان به فاصله ۳ هفته اندازه‌گیری بعمل آمد. ابزارهای تحقیق را یک پرسشنامه برای جمع‌آوری اطلاعات فردی و عوامل تعیین‌شده و نیز چهار پرسشنامه خودپنداره که شامل ۴ پرسشنامه خودتوصیفی ۱ (ابتدایی) خود-توصیفی ۲ (راهنمایی) خودتوصیفی ۳ (متوسطه) و خودتوصیفی بدنی تشکیل می‌دادند. در مورد اعتبار سازه پرسشنامه‌ها نتایج نشان دادند که تقریباً نیمی از سؤالات مربوط به خرده‌مقیاس‌ها تأیید شده در حالی که نیمی دیگر نیز نیاز به بررسی مجدد دارند. در مورد پایایی نتایج نشان دادند که پایایی کل پرسشنامه‌های خودتوصیفی ۱، ۲، ۳ و بدنی به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۸۶، ۰/۶۱، ۰/۷۸ بوده است. همچنین آلفای کرونباخ بدست آمده شامل ۰/۹۱ (خودتوصیفی ۱) ۰/۶۶ (خودتوصیفی ۲) ۰/۴۵ (خودتوصیفی ۳) و ۰/۸۸ (خودتوصیفی بدنی) بوده است. بررسی‌ها همچنین نشان دادند که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر خودپنداره شامل جنس، سن، پیشرفت تحصیلی، فعالیت بدنی، وضعیت اجتماعی-اقتصادی و تا حدودی کیفیت درس تربیت بدنی و کفایت معلم تربیت بدنی بوده‌اند. نتیجه اینکه در جامعه ایران نیز به مانند جوامع دیگر، خودپنداره ساختار چندبعدی داشته و مجموعه‌ای از عوامل فردی و محیطی می‌توانند بر نوع دیدگاه دانش آموزان نسبت به خویش مؤثر باشند. واژه‌های کلیدی: خودپنداره، فعالیت بدنی، پیشرفت تحصیلی